

Diskusjonen om hva som bør være innholdet i et lokalt kulturløft stilnet av før den hadde kommet ordentlig i gang

Enger-utvalget har gjennom Kulturutredningen 2014 gitt oss et nytt sett av begreper for å forstå og diskutere kulturens betydning og utfordringer, og samtidig et verktøy for videreutvikling av norsk kulturliv. De mener det er tid for et lokalt kulturløft. De mener den kulturelle grunnmuren trenger vedlikehold og rehabilitering.

Utredningen berører ubehaget i kulturpolitikken; det lokale og hverdagslige kulturlivet og kulturarbeidet. Med forslaget om å prioritere et lokalt kulturløft og vurdere målrettede statlige stimuleringsmidler til kommunene, utløste Enger-utvalget heftige røde lys over hele linjen; ingen politikere vil ta i noe som kan rukke ved det lokale selvstyret.

Kulturutredningen 2014 er preget av høy faglig integritet og en leder med omtanke for, og evne til, å se menneskene og aktivitetene bak retorikken, strukturene og de politiske vedtakene. Utvalget har lyttet og forstått betydningen av å kunne ytre seg, delta, mestre, oppleve og la seg inspirere i skolen og på fritida der de bor. Men dessverre, diskusjonen om hva som bør være innholdet i et lokalt kulturløft stilnet av før den hadde kommet ordentlig i gang.

Solberg-regjeringen har i sin politiske plattform fokus på det lokale selvstyre, på frihet og mulighetene for egne valg. De vektlegger kulturlovens intensjoner om at kulturpolitikken skal bidra til å gi mennesker mulighet til å delta i og oppleve et mangfoldig kulturliv, selv om de foreløpig mangler de sammenhengende politiske strategiene for et lokalt kulturløft.

Statlige myndigheter har i mange år fraskrevet seg ansvaret for lokalt og regionalt kulturliv, og mangler derfor også grunnleggende kunnskap om hva som skjer i kommunene. Til tross for innføring av kulturlov og økte bevilgninger, har lokalt kulturliv ikke fått et løft og er taperne i kampen om de kommunale budsjettkronene.

Økt makt til kommunene forutsetter økt kompetanse i kommunene. Kulturutredningen viser i tall og beskrivelser at det er et generelt behov for å bedre både den lokale kompetansen og den lokale infrastrukturen. Dette handler om overordnet kunnskap og kompetanse, om nettverk og samarbeid, planer og prioriteringer. Det handler om steder til innøving, utøving, formidling, opplevelser, møteplasser, lager med mer. Det handler om tilbud og åpningstider på bibliotekene, tilbud og ventelister på kulturskolene, om åpne og inkluderende fritidsarenaer for barn, unge, voksne og eldre, om instruktører, gode hjelpere og forutsigbare rammer for hele bredden av det frivillige kulturlivet. Det handler om arbeidsplasser for kunstnere og kulturarbeidere.

Offentlig, frivillig og privat kulturaktivitet er tett sammenvevet og gjensidig avhengig av hverandre. Pengene til kultur kommer fra både offentlige, frivillige og private kilder og det skapes mye aktivitet for små midler. At Solberg-regjeringen vil åpne opp for flere og nye finansieringskilder er flott, men det finnes verken private eller offentlige midler uten føringer. Og ikke-offentlige finansieringskilder dekker sjelden drift og langsiktig utvikling. Nye prosjekt- og tiltaksmidler ønskes velkommen, men lokalkulturen kan ikke utvikles uten vesentlige bidrag fra, og samarbeid med, det offentlige. Dette gjelder infrastruktur, kunnskapsutvikling, kvalitet, næringsutvikling, og langsiktige og forutsigbare rammer.

Utfordringene er mange. Har kommunene relevant kompetanse? Hvilken plass og rolle har og skal de frivillige kulturorganisasjonene ha i det lokale kulturlivet? Hvordan legger vi til rette for og samarbeider med profesjonelle kunstnere og kulturarbeidere, som utøvere, som pedagoger, som næringsdrivende? Hvordan er oppgavefordelingen mellom de ulike aktørene? Hvordan fordeles tilgjengelige midler?

Vi trenger en bred diskusjon om hva den kulturelle grunnmuren faktisk er, og hvordan vi skal tette hull, utbedre skader og restaurere bærebjelker. Dette må diskuteres i kommunene, på nasjonalt nivå, i organisasjonene og institusjonene. Kulturutredningen gir oss et godt grunnlag.

Åse Festervoll

Oktober 2013